

**Uitreiking van de Orde van de Vlaamse Leeuw
aan Jürgen Constandt
te Aalst op 1 juli 2021**

**Toespraak door prof. Matthias E. Storme
Voorzitter van de Orde van de Vlaamse Leeuw**

Hoogedelgestreng burgemeester en schepenen in wier stad wij opnieuw te gast zijn,
(men moet altijd eerst de plaatselijke goden eren),
Hooggeachte heer en mevrouw Constandt en familie,
en eerdere dragers van de Orde van de Vlaamse Leeuw,
Dames en heren vertegenwoordigers van ons volk op de verscheidene niveaus,
Waarde landgenoten uit Noord- en Zuid-Nederland !

Zoals U weet wordt de Orde van de Vlaamse leeuw sinds 1971 regelmatig toegekend, vandaag voor de 39^e maal, ter erkenning van verdiensten in verband met :

- een consequente en kordate houding in de sociale en culturele ontvoogding van de Vlaamse gemeenschap;
- prestaties die de integratie van de Nederlanden bevorderen;
- acties en initiatieven met het oog op de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur.

Van die 38 gedenken we vandaag wie ons het voorbij jaar verlaten heeft, zijnde Jeroen Brouwers, laureaat in 1992.

Maar we nemen tegelijk met vreugde in de Orde een man op waarvan de consequente en kordate houding in de sociale en culturele ontvoogding van de Vlaamse gemeenschap boven alle twijfel is verheven.

Zijn ontvoogdingsinzet heeft diepe wortels - ook persoonlijke, al beginnend met de oprichting door zijn moeder, hier aanwezig, van de Vlaamse Vriendenkring in Kolwezi, in het toenmalige Katanga, alsmede zijn persoonlijke confrontatie met gebrekkige gezondheidszorg en oorlogsgruwel. Gevolgd door engagement in de studentenbeweging, die in onze geschiedenis vaak de broedplaats was voor flamingant talent, bij Jurgen Constandt als praeses Politika en bestuurslid Vujo.

Zijn gave voor een goede oriëntatie die hem toen kampioen oriëntatielopen maakte, kwam ook andere domeinen goed van pas - je weg vinden in de surrealistische Belgische structuren bijvoorbeeld.

Jurgen Constandt werd meer dan eens geconfronteerd, zoals in zijn korte kabinetsperiode bij Johan Sauwens en daarbij de begeleiding van de Vlaamse Onderzoeksgroep Sociale Zekerheid onder leiding van Danny Pieters, met de moeilijkheid, om niet te zeggen onmogelijkheid om in dat labyrint aan correct wetenschappelijke gegevens te geraken in communautair gevoelige dossiers. Het is niet toevallig dat deze vaststelling ook al aan bod kwam toen we dertien jaar geleden de Orde uitreikten aan Eric Ponette, in meerdere opzichten uw voorganger en mentor. Ik zei toen wat ik nu met evenveel recht aan jou kan richten: "Hoezeer men ook probeerde de cijfers te verdonkeremanen, de statistieken onbruikbaar te houden, de verschillen weg te moffelen, geen duistere geldstroom kon blijvend aan uw blik ontsnappen". Het was enkele jaren

nadat je samen met Eric en enkele andere leden van het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid het boek publiceerde "*Waar Maas en Centen vloeien*" (2005).

Tegenover die gewilde ondoorzichtigheid die ons belet in waarheid te leven, herinner ik aan een van de mooiste ballades uit de Nederlandse poëzie; het vers van Jan Engelman:

*Wanneer de Waarheid niet meer wordt gezegd,
gelijkt de ziel een landschap zonder regen:
de grond versmacht, de bloei is vóór den tijd
verdord, verschrompeld en de lucht staat tegen,
Als een rivier, die alles rijk bevloeit
en voortstroomt langs de zelfgebaande wegen,
zóó is de Waarheid, vrij en onbesnoeid -
maar leugen staat den Nederlander tegen*

(Jan Engelman, *Ballade van de waarheid*)

Het wordt echter tijd, beste Jurgen, om aan je grootste inzet te herinneren, de uitbouw van het Vlaams en Neutraal Ziekenfonds, als medewerker vanaf 1991 van wat toen nog het Verbond van Vlaamse Ziekenfondsen heette, en als directeur gedurende 18 jaren van 2004 tot 2022 van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds - een periode waarin de kleine speler uit 1991 door jou tomeloze inzet een tienvoudige groei kende. Dit maakte het mogelijk aan Vlaamse zorgzoekenden ook tal van bijkomende kwaliteitsvolle diensten aan te bieden, een belangrijke stem te worden in het bestrijden van diverse onrechtvaardigheden en het ijveren voor meer toegankelijkheid en betaalbaarheid van de gezondheidszorg, en tegelijk sponsor te worden van zoveel activiteiten in de ruimere Vlaamse beweging, dus ook "acties en initiatieven met het oog op de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur".

Graag wil ik de aandacht van het geëerd publiek vestigen op het belang van het feit dat je een dubbel spoor hebt gevolgd waar te vele anderen zich tot een van beide hebben beperkt, namelijk:

- zowel een strijd voor de verandering van de structuren en de bevoegdheden, in het bijzonder voor een Vlaamse sociale zekerheid, en meer algemeen voor een volledige Vlaamse autonomie;
- als een intussen zover mogelijk roeien met de riemen die je hebt, binnen de bestaande structuren werken om deze om te buigen in de juiste richting en in te zetten voor de goede zaak.

Beide sporen komen eigenlijk samen in de geniale oneliner die je lanceerde: "Splits zelf de sociale zekerheid. Word lid van het Vlaams Ziekenfonds". Daarmee herinner je de Vlamingen aan de dubbele boodschap: jazeke, de structuren moeten veranderen; maar ook: je kan er intussen wel zelf iets aan doen.

Eert te woord en dan ter daad, Were Di kameraad !

Dat gebeurde *labore et constantia*, zoals de spreuk van Plantyn luidde: door arbeid en volharding - het zit zelfs in de familienaam, Jürgen. Of nog: *constantia basis virtutum*: de constantia is de grondslag van de deugden.

Je hebt jaren gezaaid en geploegd zonder dat de oogst in zicht moest zijn, zoals de Ploeger van Adriaan Roland Holst uit 1920:

Ik vraag geen oogst; ik heb geen schuren —
Ik sta in uw dienst, zonder bezit —

Ik zal de halmen niet meer zien
Noch binden ooit de volle schoven,
Maar doe mij in den oogst geloven
Waarvoor ik dien —

Opdat, nog in de laatste voor,
Ik weten mag dat mij uw doel verkoor
Te zijn een ernstig ploeger op de landen
Van een te worden schoonheid;

Jurgen, sinds dit jaar ben je geen uitvoerend directeur meer van het VNZ, maar wel nog voorzitter. Het is evenwel duidelijk dat de spreuk van Filips de Marnix van St-Aldegonde op jou van toepassing blijft: Repos ailleurs! De Vlaamse beweging in ruimere zin vaart er wel bij, je enthousiasme en praktisch verstand om de dingen vooruit te helpen in plaats van erover te zaniken komt goed van pas.

Om al deze redenen en vele andere hebben we U de Orde van de Vlaamse leeuw toegekend en wil ik nu met groot genoegen U nu het hieraan verbonden zilveren plaketafhandigen, waarna U zelf het woord krijgt.